

STADENS RUM

Gaturummet är vårt gemensamma vardagsrum – en miljö som vi måste värna om gemensamt.

Denna skrift skall fungera som råd och inspirationskälla för hur skyltar kan och bör utformas i Söderköpings stad, så att de anpassas till den bebyggda miljön samt vara en policy för bygglovgivning.

Det är viktigt att inse behovet av omsorg och inlevelse vid utformning och placering av skyltar.

SKYLTHISTORIA

Skyltar har förekommit redan under medeltiden. Ursprungligen hängde köpmännen upp varuprover utanför sin bod. Så småningom ersattes dessa med enklare skyltar i trä eller utklippta i plåt.

Hantverksskyltar var ofta upphängda på smidda järnarmar från fasaden.

Under slutet av 1800-talet målades skylttexten ofta direkt på fasaden. Under 1800-talet kom de emaljerade skyltarna och några år senare (1909) landets första ljusskylt.

Neonskylten infördes på 1930 talet. Samtidigt ökade skyltfönstrens storlek så att man skulle kunna uppfatta skyltningen när man passerade med bil.

PLAN OCH BYGGLAGEN

Enligt Plan- och Bygglagen (PBL 8 kap 3§ 2 p.) krävs det bygglov inom detaljplanelagt område för att sätta upp eller väsentligt ändra skyltar eller ljusanordningar.

Enligt tolkning av lagen innebär detta att ett krav på prövning av skyltar m m är motiverat bl a av estetiska skäl. Anordningarna måste även uppfylla vissa krav på säkerhet. De skall vara tillräckligt hållfasta och inte medföra risker från trafiksäkerhetssynpunkt.

RÅD OCH RIKTLINJER

De råd och riktlinjer som beskrivs nedan är ett uttryck för en vilja att anpassa och införliva skyltar med den miljö där de skall verka. Som stöd för våra råd och riktlinjer har vi PBL 3 kap 10§ och 12§- där det sägs att " ändringar av byggnader skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara". Samt att "Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas".

Inom detaljplanelagt område.
Antagen av KS 2002-06-18

Söderköpings innerstad med dess gamla gatunät och den småskaliga trähusbebyggelsen kräver att skyltar utformas med omsorg och omdöme. Skyltar skall samverka med byggnaden och gatumiljön samt får ej dominera stadsbilden. Skylt skall till form, färg och utförande vara prydlig och lämpad för den plats den är avsedd för. Särskild hänsyn skall tas till byggnadens historiska och arkitektoniska värde. En kulturhistorisk värdefull miljö får ej förvanskas med en olämplig skylt.

Verksamhetsområden med dominans av kontor, industri, handel och verksamheter. Skyltning bör vara entydigt kopplad med byggnaden inom vilken verksamheten pågår. Inga skyltar över takfot. Skyltar skall samordnas så att dessa får samma format och utförande inom hela området. Fastighetsägare bör utarbeta ett skyltprogram i samråd med kommunen för att underlätta skyltningen inom området. Fristående skyltpelare med utbytbara företagsskyltar i anslutningen till infarten till området är en bra service till allmänheten.

Kommunikationsmiljöer intill och i samband med resecentrum, busshållplatser, specialtyr intill gator och trafikleder, allmänna parkeringsplatser, idrottsplatser m m. Skyltningen bör vara kopplad till verksamheten på platsen. Allmänna reklambudskap bör utformas och skyltas på ett smakfullt sätt så att dessa ej dominerar över informationsskyltar av allmän karaktär på platsen. Skyltning får ej störa den allmänna vägskyltningen eller på annat sätt medföra risk för trafiksäkerheten. Hänsyn skall tas till omgivande natur och bebyggelse.

Bostadsbebyggelse bör generellt hållas fria från skyltar med reklam. Anslagstavlor är möjliga. Verksamhetslokaler i bostadsområden får skyltas på de hus där verksamhet pågår. Ljusskyltar bör undvikas då de kan störa de boende.

Natur och parkmiljö skall hållas fria från reklamskyltar. Här finns inget motiv för reklam. Även naturområden som är synliga från trafikleder skall i princip hållas reklamfria.

STORLEK/PROPORTIONER

(Råd och riktlinje)
Då fotgängare dominerar gatubilden kan skyltar göras relativt små och ändå uppmärksammas. En mindre, väl utformad, smäcker skylt bör eftersträvas.

Skyltstorleken skall anpassas till den aktuella byggnaden.

En fasad får ej täckas av skyltar. Om det finns en anvisad skyltplats på fasaden skall skylten placeras där.

UTFORMNING

(Råd och riktlinje)

En bra utformning kan med fördel kombinera ett traditionellt och modernt formspråk. Text direkt på fasad och häng/flaggskyltar har tradition i Söderköping. Dessa skyltar förordas framför andra skyltar i innerstan.

Sekelskiftets emaljskyltar kan med fördel återtas i bruk.

BELYSNING

(Råd och riktlinje)

Spotlightbelysning av skyltar är att föredra då skylten har ljus text på mörk botten. Belysningen skall endast riktas mot skylten och ljusstyrkan skall underordna sig skyltfönster och övrig allmän belysning.

Även belysningsarmaturen kräver omsorgsfull utformning och placering.

Friliggande bokstäver med bakomliggande belysning är också ett bra skyltsätt.

Rörliga, blinkande eller bildväxlande skyltar är ej tillåtna.

TYPOGRAFI

(Råd och riktlinje)

Ljus text på mörk botten ökar läsbarheten samt får skylten att underordna sig fasaden. En ljus botten riskerar att slå ihjäl texten p g a bländningseffekten.

SÄKERHET

Ansvar för upphängning och infästningar görs av byggherren. (PBL 8 kap 3§)
Bestämmelser för höjdpacering skall hållas.

Vippskyltar/ snurrskyltar eller s k trottoarpratere är ej önskvärda i innerstan. (Råd och riktlinje) För vippskyltar på trottoar krävs polistillstånd.

ÖVRIGT

Olämpliga skyltar bör efterhand bytas ut i innerstan så att man på sikt erhåller skyltar som överensstämmer med detta program. (Råd och riktlinje)

Skyltar får ej störa trafiksäkerheten. Även risk för bländning och ljusreflexer bör uppmärksammas. Skyltar med rörligt budskap i form av föränderligt självlysande utformning eller blinkande ljussignaler är i regel olämpliga ur trafiksäkerhetssynpunkt.(PBL 8 kap 3§)
Skyltar får ej orsaka betydande olägenhet för intilliggande lokaler och lägenheter t ex genom

störande belysning eller olämplig placering. (PBL 8 kap 3§)

Bygglov krävs för att sätta upp eller väsentligt ändra skylt eller ljusanordning.(PBL 8 kap 3§)

Ställningar för reklamaffischer kräver bygglov och dess placering skall bedömas på samma sätt som skyltning. (PBL 8 kap 3§)

Affischering vid sidan om etablerade reklamtyr får endast förekomma på de av kommunen godkända platserna för valaffischering.

FLAGGOR OCH BANDEROLLER

För flaggor och banderoller, med undantag för nationsflagga, större än två kvadratmeter krävs bygglov.

Flagga med märkesreklam för t ex tobak, glass m m bidrar till ett rörligt intryck. (Råd och riktlinje).

SKYLTFÖNSTER

(Råd och riktlinje)

Då en viktig del av upplevelsen av gaturummet utgörs av skyltfönster, bör dessa hållas prydliga och aktuella. Tomma skyltfönster är ej önskvärda. De kan med fördel nyttjas av annan butik, studieförbund eller liknande.

MARKISER

(Råd och riktlinje)

Markiser skall vara av tyg och anpassade till byggnaden och det enskilda fönstret. Hellre en markis per fönster än en lång över flera fönster. Text får förekomma i begränsad omfattning. Märkesreklam godtas ej.

För fasta markiser krävs bygglov. (PBL 8 kap 1§)

LAGAR

PBL- plan och bygglagen
Kulturminneslagen
Ordninglagen

RÅD OCH HJÄLP

Samhällsbyggnadskontoret
Söderköpings kommun
Storängsallén 20, 614 80 Söderköping
Tel: 0121- 18 100
Fax: 0121- 216 70